

Latweefchu Awises.

Nr. 15.

Zettortdeenâ 14. Aprili.

1860.

Awischnu - sinas.

Kaufasus. Janwara mehnefi atkal kahdas kalnu tautas muhsu Keiseram swehrejuschas, bet kad muhsu Generalis Babitsch nahzis dsikâ kalnu grawâ pee Beberdsas, tad Schapsugeeschi no kalneem un mescheem nahkuschchi un muhsu saldатеem uskrittuschchi, tâ ka ar teem stipri bij jakaujahs. Schohs fakahwuschchi un to widdu pohstijuschchi. Muhsu karraspehks Stâ Webruari dewees 3 weetas us Schapsugeeschu leeleem kalneem un te eenaidneeki itt nikni nu prettim turrejuschees. Stâ Webr. 2 tuhlt. eenaidneeki gribbejuschchi leegt palkawnikam Schalikowam nahkt pah uppi, bet muhsu jahtneeki ar sohbineem un kahjneeki ar bajonnetehm tohs uswarrejuschchi un winnu zeemus nodedsinajuschchi, jehschu eenaidneeki wiffas weetas, wiffas kalnu grawas, pee pahrzeltamahn weetahn un zeemeem stipri turrejuschees. 10tâ Webr. Schapsugeeschi Peru meschâ bij eemettuschees un itt nikni schahwuschchi us muhsu pulkeem, bet 3 roh-tes kahjneeku nemannijohht eenaidneeku muggurâ bij anahkuschchas, panehmuschchas eenaidneeku sirgus, eededsinajuschchas winnu zeemus un nu teem bij ja-attahpjahs no Schalikowa pulka, bet usbruffuschchi Stawropoles regimentei. Gan nahze wehl wairak eenaidneeku un pahrs reisu ir ar sohbinu fahkuschchi lautees, bet par puffsundas laifu eenaidneeki bij uswarreti un teem jabehg. — Arri tam trescham pulkam gan bij jakaujahs ar kalnu laudim, bet arri schohs ahtri uswarrejis. No muhsu regimentehm effohht noschauts 1 saldats un eewainofi 2 wirsneeki un 42 saldati. Tâ tad nu Schapsugeeschu semme nopohstita un eenaidneeki iddsihtti tappuschchi un tahdu stipru mahzibu dabbujuschchi, ka scheem un zitteem, kas wehl ne gribbejuschchi gohdigi kausiht, meerâ japaleek.

Rihga. Dssteines Awises raksta: Widsemmé, kahda baggata lunga muischâ effohht atnahkuschchi

kahdi 150 darba-wihri no Schlehswikes, kas tur strahdajohht pee plawu un druwu pahrtaihschanas pehz jaunas lauku-kohpschanas lilkumeem. Tapat Awises arri stahsta, ka Widsemmé kahds pastes kungs stazionés tikkai Wahzsemneekus gribboht turreht tamdeht, ka schee sirgus un brauzamas leetas radduschchi labbi turreht. Effohht gan dauds leelaka lohne teem jamaksa, tomehr tam nahkoht leels labbums zaur to, ka schee Wahzsemneeki til dauds skahdes pee sirgeem, rikkeem, ratteem un kamma-nahm ne darroht, praktigi ar teem dsihwodami. Redsehs woi muhsu laudis labbu mahzibu no tam nemfees.

Italiâ tas pats wehl, kas bijis. Stahsta, ka Siziliâs leelâ fallâ, kas pee Neapeles walsts peederr, leels dumpis iszehlees Palermas pilfatâ, te apspeests tappis un atkal iszehlees Messinas leelâ pilfatâ un fallas widdû, bet skaidra sinna wehl naw, jo telegrawes drahtes pahrgreestas un pastes - kuggi naw atnahkuschchi. Tâ rahdahs ka waldischana dumpineekus falausufe. — Româ Pahwests par karras-waddonu uszehlis Sprantfchu Generalu Ramorisjehru, kurreu Napoleons, nu jaw buhs kahdi gaddi, no fawas walsts irr iddsinis neklauhsbas labbad. Schis nu Pahwesta karraspehku pahrtaisa. — Sardinjeru Kehninsch eet apmelleht fawas jaunas semmes; wiffur winnu us-nemm ar leelu sirdspreeku un gohdu. Sawoijas un Nizzas labbad wiffur wehl irr kibbeles un ne-meers. Neweens ne gribb, ka Napoleons schihs semmites panemm, tomehr winfch sinn til gudri darriht, ka tahs nu jaw irr un paliks winna rohkâs. Drohschee Schweizeri Napoleonam wehl turrâhs pastahwigi prettim un usazina wiffus Giropas waldineekus, lai teem palihds schinni leetâ, un nu dsird, Napoleonam ne patihkoht, ka Kongressé par scho leetu

bühs nospreests, arri tadeht ne gribboht karu fahlt ar Schweizerem un tälabbad us labbu rahdidams peerunna Schweizerus, lai schee panemmu to Sawojas gabbalinu kas pee winnu rohbescheem, pee Gemwes leela esera, pats paturreschoht to leelo Sawojas dattu. Ne suhtifchoht fawus saldatus schi semmité, ja Schweizeri fawus saldatus tur ne lischchoht. Pa tam Sprantschi staiga pa schihm semmitchm un laudis peerunna ar labbu un launu, lai paschi isteiz, ka ar leelu preeku gribboht palift par Sprantschu Keisera pawalstweekeem. Waidifim kas bühs.

Spania. Rahds aplams un besoghdis Generals, Ortegas no Balearu fallahm, kas Spanjezem Widdus juhra peederr, 3000 saldatus pahzehlis pahz juhru, Spania peegahjis pee mallas, un nu tillai fawam pulkam teizis, ka nahzis dumpi zelt prett Rehnineeni un uszelt par Waldineeku nelaika Rehnina brahta dehtu. Saldati par to fadusmojuschees, jo ne buht no tam naw sinnajufchi, nedf us to dohmajufchi, un tuhda padewufchers waldifchanai. Wiltigais Ortegas un winna beedri gan gribbejufchi isbeht, bet fanemti tappufchi un nu pelnitu teefu dabhuhs.

Masfawa. Awises stahsta, ka Masfawa til aplam dauds sneega bijis, ka weetahm warrejufchi braukt pahz augstahm fehtahm pahri, un sneegs bijis lihds nammu obtrai tahschai. Dascham namma-tehwam pahrs simtu rubelu jamakfa par sneega isweeschannu. Ne wehlejufchi iswestu sneegu usgahst us uppi, lai pluddu laika tildi ne taptu maitati. Tad nu gaddijufchees gudri wihri, kas nopirkufchi semmes-gabbatu pee Masfawas pilfata. Te gan lahufufchi sneegu sawest; bet par illatru wesumu, fo wehlejufchi te isgahst, 10 kapeiki bij jamakfa. Ar to ta platscha pirzeji leelu naudu effoht pelniju-schi.

—3.

Nehterburgas kaupmannu beedriba Sta Januari f. g uszehlfu beerse (kaupmannu fa-ee-fchannas namma) nelaika Keiseram Nikolajam par peeminnu leelu granita afnina pihlaru, us ka stahw nelaika Keisera leela bilde.

Stettinè (Prufschds) tappe 18ta Aprili 1854ta gadda kahdam scha pilfata matrohsim us Dufongas pilfatu (Kineseru semme), kury matrohsis bij noreisiojis, grahmata rakstita. Kad schi turp nogahje, matrohsis jaw bij aisreisiojis prohjam, un tapehz ta tappe atpakkal suhtita. 15ta Januari f. g. atnahje grahmata rakstitajam, un irr tahda wihse 6 gaddi us zetta bijusi.

—ld.

Par dseefminu krahfchannu.

Kad mihtu lassitaju reisehm esmu usluhdsis, man dseefminus farakstigt un atstelleht, tad arr gribbu sinnu doht par to, kahda kaheta dohmaju dseefminas un siages falift, kad grahmata drukkahs.

Kas fawa pufse jeb weetä farakstitas, paliks weena barrä kohpa, un ne taps schkirtas. Kas Balmars pufse rakstitas, paliks par „Balmars dseefmahm“ kohpa; kas Bahrtawa, par „Bahrtawas ds.“ kas Diggenaja par „Diggenajas dseefm.“ un ta jo prohjam; jo teem kungeem, kas par Latweeschu wallodu grahmatas raksta, tohti patihl, ka schè warr atrast, kahdas ihpaschibas pehz wahrdeem un wahrdu falifschannu ikweenai weetai un semmes pufsei irr. Jo pats gan sinnu, mihtu lassitaji, ka par wiffu Latweeschu semmi ne runna wahrdu pa wahrdu weenadi. Zittus wahrdu zittur zittadi isfguz, zittus wahrdu zittur ne buht ne dsird un ne saproht. Kas nu Latweeschu wallodu gruntigi gribb ismahzitees, tam derr sinnaht, ka Widsemme to leetu nosauz, ka Kursemme; ka Selgawas pufse, ka Wentepilles pufse, ka Zehses pufse u. t. j. pr.

Bet kad nu schds barrds dseefminas juklu juklam fakrautu, ta ka Deewamschehl fawa pirmä darbä, to leetu labbi ne-isprasdams, pats wehl esmu darrijis, — behru dseefmas pee kashu dseefmahm, ganna-dseefm. pee karra-dseefm., tad lassitajam reebj lassoht, arri kahdu sinnamu dseefminu melledams ne warrehs atrast. Tälabb, lai ikweenai dseefminai fawa weeta, pehz schahdu kahrtu winnas gribbu barrds schkirt, ka nu rakstu:

I. Dseefmas.

A. Dseefmas jebkurrâ laitâ dseedamas.

1. Dseefmas par pafauli.

- a) par neredsamahm jeb debbes leetahm; schè warr list dseefminas par Saules-mahiti, Deewa dehleem, Behrkoni un z. L.
 b) par redsamahm un dabbas leetahm; par kohkeem, pukkeh, putneem, lohpeem un zitt.

2. Df. par zilweku buhschanu.

- a) par dseefminu un dseedaschanu.
 b) tautu-dseefmas. Df. par tauteefschu un lih-gawinu, par mihslestibu un prezefschanu, arr par wainagu un kummelinu.
 c) raudu-dseefm. Par fehrdeeneem, atraitnehm, darbeneekeem, wehrgu buhschanu; arr feewas gaudas par fihwu tauteefschu, mizzi un wainagu.
 d) laimes-df. — kas ko no Laimes un Deewa isluhdf.
 e) gudribas df. — wiffadas labbas mahzibas; df. par draugeem un raddeem un z.
 f) darba-df. — df. kas darbu un strahdaschanu usteiz.
 g) pahrsmeefchanas-df. — (schè ne kahdas kahsu dseefm. ne kriht).
 h) behru-df. un schuhpuka-df.

B. Df. par ihpajchu laiku.

- a) kahsu-dseefmas.
 b) kuhmu-dseefm.
 c) behru-dseefm.
 d) Zahnu-df. un seemas-swehtku dseefm.
 e) arraju-dseefm. — df. par laukeem, pfawahm, linneem, talku.
 f) ganna-dseefm.
 g) drawneeka, swejneeku un juhmalneeku df.
 h) allus-dseefm.
 i) larra-dseefm.

II. Singes.

Ja tewim lassitajs rahdabs, ka schi barra falikschana ne derr, tad tewi luhdsu, pamahzi manni, kâ labbaki dseefminas barrôs buhtu schkirramas,

jeb woi kahds wirsraffis zittam barram ne buhtu zittadi leekams.

Kabilles mahz. m. tanni 7tâ Merzi 1860.

G. F. Büttner.

Kartuppeti.

Schis derrigs auglis atnahze preefsch kahdeem simts gaddeem pee mums no Amerikas. Un gandrigh Prantscha Drakes draugs, kas tam tohs kartupelus preefsch isstahdischanas bij suhtijis, no sawa dahrsa buhtu lizzis israut un ahra ismest; jo winsch dohmaja, Pranzis Drake effoht to kartupetu pohgas, kas pee laksteem karrajahs, par augleem turrejis. Kad nu ruddens nahze un kartupetu pohgas bij dseltenas palikluschas, winsch no schahm pohgahm weenu ehdeenu lifke fataisicht, un tad us scho maltiti dauds weefus usluhdse. Kad wiffi weefi pee galda fehdeja, usneffe weenu aislahtu blohdu, mahjas-tehws pazehlahs un turreja us weefem runnu, kurrâ winsch fazzija, ka winnam tas gohds effoht, winneem schodeen swefchas semmes augli pasneegt, ko tas no sawa drauga Drake effoht dabbujis. Tee augti weefi baudija scho augli, kas eefsch zukkura bij zepts, bet tas gau-schi neganti smekleja. Wiffi weefi nu fazzija, ka schis auglis gan preefsch Amerikas warroht labs un derrigs buht, bet ne preefsch Calenderu semmes. Behz kahdu laiku lungs dahrsneekam pawehleja tohs kartupetu lakstus israut un pawiffam no dahrsa ah-râ ismest. Bet kahdâ ruddens rihtâ staigaja lungs pa sawu dahrsu un redseja ugguns pelnôs, ko dahrs-neeks bij usluhris, melnas appatas pohgas gul-tam; winsch weenu no tahm sawinne, un redsi, tai tik mihsliga smarscha bij, kâ kahdam iszeptam kartupelim. Winsch praffija dahrsneeku, kas tahm par pohgahm effoht? un tas winnam fazzija, ka winnas appalschâ pee saknes no swefchas semmes aug-ta effoht bijuschas. Nu lungam azzis tikke wallâ. Winsch tahs pohgas lifke fakrahnt un fataisicht un luhdsu atkal tohs pirmajus weefus us maltiti. Nu wiffi to atsinne, ka zilwekam, kas tik pehz ahrpuffes spreesch un dsillaki ne rohkt, daudsreis warr misse-tees un peewiltees.

R. U.

Skudras tahryu pohsitajas.

Behru woi aispehrnu muhsu Awisēs tiffe stah-
stihst, ka dahrsneeki warroht faweem auglu kohkeem
skudras par tahryu nolaſſitajahm padarriht, tahs
kahdā kullitē pee kohka sarra pakahrdami. Schis
padohms no kahdahm Wahzu Awisehm bij nemts.
Taggad scho leetu atrohnam ir sawōs meschōs ap-
stiprinatu. Wiſſas egles irr noschūſchās; tikkai
tur ween, kur leelas skudru kohpas, tee klahsteji koh-
ki wiſſaplahrt ſakto, laikam zaur to, ka skudras
tohs tahryus nolaſſijuschas. —e.

Wadohmi auglu-kohku kohpejeem.

Kad Augusta mehnesi beigās wehl redsi zitteem
ſarreem jaunās lappinas gallōs isnahkam, tad no-
kneeb teem paſchu ſpizzi. Irr tawā kohzinā kahdi
„laupitaji“ jeb par dauds trefni augofchi ſarri re-
dsami, tad nemu ſchnohru un noleez tahdus, lihds
ſchim teefcham ſtahwu augofchus ſarrus ittin gullu
jeb puſs-gullu un peefeen tohs tā pee zitta sarra;
zaur to ſchis no augſchanas apſtahſees un no katra
ſawu lappu pumpurina auglu ſarrus laidihš.
Scho leekſchannu, kā arri sarra gallu nokneebſchannu
warri pee wiſſeem auglu kohkeem isdarriht.

Wehl leez labbu wadohmu wehrā, kas tew palih-
diehs tawu wiſſlabbako jeb no ſalla bailigako koh-
zinu ihsteni isfargahnt un katra goddu auglus ap-
stiprinaht. Tu buhſi tawā masā dahrsinā eewehro-
jes, kā Septembere mehnesi jeb arri wehl eelſch
Oktobere zitteem kohzineem, wiſſwairak ſebbahm un
labbahm bumbeeru un firſchu ſortehm ne mas wehl
naw lappas, neds dſeltenas mettahs neds arri
nokriht, kamehr zitti kohki jaw fenn no lappahm
plikki. Tahdas redſedams, nemu Septembere meh-
nesi aſſu naſi un nogrees katram ſarram no appa-
ſchas ſahhdams kahdu trefcho dalku no winnu lapp-
pahm; bet ne lausi tahs wiſs ar lausſchannu nohst.
Behz pahri neddelahm warri wehl tāpat darriht un
atkal kahdu teesu lappu atgreest. Kad tad Okto-
beri tahs ailikluſchās lappas wehl naw ſals noneh-
mis, tad nogrees tam wiſſas lappas; zaur to jauni
kohku ſarrini pilnigi eenahk, pumpurischi ihsteni pee-
breest, un tadeht tad pawaffarā no ſalnas ne tohp

tik lehti maitati. Ihpaschi loi dahrsneeki to aprī-
koſu, kā arri pirſiku (Pfirſichen) kohkeem ne aiskawe
darriht. S. R—s.

Gaila dſeesmina.

Gailis dſeed jaw if no riht:

„Gaiſma auſt itt pamahſt,
Kikkerigi!

Ko nu kuoſſees Zahniiti?!

Zellees augſcham muddigi; —
Kikkerigi!

Ko nu gribbi wairak frauſt,

Slatt, jaw gaiſma laifahs auſt.
Kikkerigi!

Saimineeze ſtalli ſauz

Weitas, lai ſlankt gohwis trauz.
Kikkerigi!

Kad apkohpſeet lohpinaus,
Sirgus, gohwis, ſiwenus:

Kikkerigi!

Tad dohs ſiltu brohkaſti,

Saimineeze mihtligi.

Kikkerigi!“ —

C. F. S.

Sluddinaſchanas.

Sabilles pilſatina Kurſemē jaunū tirgu eezehlu-
ſchi. Scho tirgu turrehs 1 mā un 2trā Maija dee-
nā un ſchē tikkai no ſirgeem un teltim nemš maſu tirgus
nawdu jeb tullu. 2

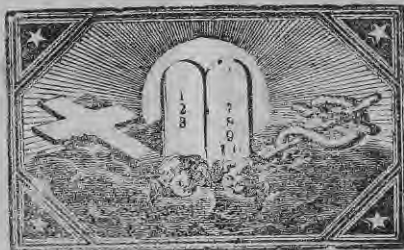
Turu pee Mihgās pilſata daſchadi dſimts ſemmes-gab-
bali, ar tahm us teem paſcheem ſahwedamahm ehlahm,
un wiſſu, kas turklat peederr, lihds 3000 puhrawee-
tahm kohpā leeli, kur eelſch tihrahm, riſtigahm rohbe-
ſchahm atrohdahs dahrsā un arrama ſemme, plawas,
meſchās un arri weena dalka nohras, un par furreem ne-
kahdas nodohſchanas naw maſſajamas, irr pahrdohda-
mi, woi wiſſi kohpā, woi arri maſas dalkās pa puhra-
weetahm, par dſimtu ihpaſchannu. Birzeji tohp luhatt,
tahs tuwakas ſinnas un arluhloſchanas ta ſemmes-rulka
deht peeteiſtees Mihgā, Leelajā ſmilſchu eelā, Die-
ma n a m m ā, pee Adwofata funga 1

J. C. Bielroſe.

Zettordeenā tai 17tā Merzi f. g. noſudde weena
jauna melna kwekſchku lūana **Zohdes muifchā**.
Kas ſcho kunnū Zohdes muifchās fungam **Unſchewōs**
ſim nodohs, tas dabhuš **2 rubl. f.** patetziabas naw
das. 2

Br i h w d r i k k e h t.

No jahrmallas-gubernements augſtas waldischanas puſſes: Collegienrath G. Blaeſe, Senſor. Jelgawā, tai 11. April 1860.

Jaunas sinuas.

Blihdene (Kurfemmē). Paschā leelzetka mallā ne taklu no leela skoblas namma, bija masa, ne wiffai wezza basniza, ko preeksch 105 gaddeem Blihdenes Leelskungs Graws Keiserling's effoht lizgis buhweht. Scho pawezzu Deewa nammu scho pawaffar no-ahrdija, un taggadeja Leelmahte, Wirstene Chr. Liven, tai Ischā Zuhni lifke preeksch leelakas basnizas grunts-akmini. Lai Deews palihds to eefahktu darbu gohdam pabeigt, un zeenigus Leelkungs swehti pee meefas un dwehseles.

Willandes aprinki (Widsemme) Mas-Zahna mahzitaja muischā, nomirre 10tā Merzi f. g. Willandes aprinka prahwests un wezzakais mahzitajs, Konsistorialtrahts Franz Ludwig v. Rucker, tanni leelā wezzumā no 90 gaddeem un 7½ mehnescheem. Tas bij 69 gaddus mahzitaja ammatu gohdam aplöhpis. Melakis bij gan weens no teem wezzakeem mahzitajem Widsemme, kas Wahsemme, Jenas pilfatā, fludeerejis. Augsts Kungs un Keisers tam par ustizzigu strahdashanu wihnakalnā ar daschadahm gohda simehm fruktis puschlojis. Pehz puschmits gaddu kalposchanas tas sawu dehlu August Wilhelm von Rucker par paligunehme, kas taggad tehwa pehdās stahjis. Lai dufs firmais tehws faldi sawōs kappōs pehz ilga, garra dshwes zekka nostaignaschanas un grehtas publeschanas ammatā, un lai Deews palihds dehlam tehwa weetā tizzigi strahdaht un firmus mattus pašneegt wiffai draudsei par paleekamu swehtibu.

G. F. S.

Frankpurtes pilfatā (pee Maines uppes) nefenn kahdam bruhrganam bij ja-akstahj sawa bruhhte. Jo bruhrganana tehws ne effoht bijis ar to meerā, ka bruhthes nauda, kureu tai bij lihds dabbuht, tahdōs papihros bij, kureu intresses bij masakas tappuschas.

Tahdā wihse irr naudas kahriba mihlestibas faites isphostijuse.

Speijerē turreja nefenn kahda deenesta meita brangas kahsas. Bet tilko jaunais pahris ar weefeen pee baggati apkrauta golda bij apsehdufchees, eenahze palizeja un ismelleja skapius un lahdes, kas bij pilditi ar daschadahm drehbehm, ko bruhhte bij sawam kungam fagguse. Ta tappe apstrahpeta un tai wifs atnemts. Retaisna manta sliftus augtus nefs. —ld.

Sprantschu semmē, Dohweres ohstā, atnahfufchi tee 3000 wibri, kas us Londoni bij gahjufchi rahdiht sawu dseedaschanas flunsti. Jklatrs Londonē bij dabujis Bihbeli no Bihbeles-beedribas; bet Dohwerē Sprantschu muitimeeki teem tahs atnehmufchi, jo ne effoht bruhw til dauds Bihbeles eewest Sprantschu semmē. —s.

D..... draudses basnizas pehrmin- ders Fr. S.*).

Schis gohda wihse irr zaur sawu jaunu derrigu lauku kohpshanu ne ween sawu laizigu, bet ir dauds zittu faimneeku labklahshanu tanni draudse un arri zittās draudses wairojis. Jo dauds faimneeki winna lauku kohpshanu gan redsedami, gan par to paschu 1853scha gadda laika-grahmatā lassidami, irr mehginajufchi winnam paklat darriht, un redsi —gahje ittin rabbi. Zebchu mas faimneeki sawus laufus tā strahda, kā Fr. S., tomehr dauds irr tohs us tshetreem arreem ceriktejuschi, un arri wairak labbuma zaur abholinu no teem hōuda, kā papreeksch til us trim ardami. Bet taggad arri tee faimneeki kas lihds schim arween mehdsē fazzibt: „Tehwu tehwi tā to semmi kohpufchi un labbi pahrtiffufchi;

* Par Fr. S. — ihpafchi par winna semmes kohpshanu — warreet palassitees 1853scha gadda Kalenderē.

woi mehs behni zittadi strahdasim?" no Fr. S., no-flattahs un eedalla sawus laulus dewind's un wehl wairak arros. Kapeh; ta? Behti eesflattams. 12 gaddi jau pagahjusch, kamehr tur zitti pagasti no augsta Krohna tappe atlaisti no klausibas, un nu iktatram fainneekam, woi dauds jeb mas, mahju nobma paleelinata. Nu irr wisseem tas jauns gars nahjis, iktatras labpraht dsennahs peh; jaunas lab-bakas wihses. Nu winni atsihst ka, kad no win-neem wairak pagehr, scheem atkal wajaga wairak isdabbuht no semmes, — un pareisi. Mufsu mihsa Kursemme wehl irr selta deesgan, kas semme pa-flehts, til wajaga wiffadi art un rakt, gan tad isdabbuhs. Zil lihds schim sinu, tad Fr. S. irr tas pirmas fainneeks, kas tai aprinki sawu semmi us wairak ne ka trim laukeem eedallija; jo winsch, — ka jau pats laika-grahmata stabsta, — no zeeni-geem lungeem, kas sweschu semmu lauku kohpicha-nu ihsti sinn un proht, pamahzihts un no prahtiga muishas kunga pasklubinahts, raudsija sawu sem-mi zittadi art, jebfchu wehl muishai klausija. Par scho jaunu lauku cetaisichanu, tur winsch zitteem arrajeem par labbu preelischimi bijis, Domehnu Ministers 1843fcha gadda winnam dahwinaja us-teisichanas rakstu.

Bet lai ar gohdiga basnizas pehrmintera Fr. S. semmes kohpichanas apraktisichanu peeteel, jo tag-gad wehl gribbu winna faines waldisichanu un dsih-wofchanu zitteem par teizamu preelischimi isstah-siht. To gan bes winna wehlesichanas daru, bet dohmaju, winsch Pestitaja wahrdu's Matt. 5, 16. apdohmadams ne launosees wis par to. Taggad zittadi laiki ka papreelisch; laudis us brihwi atlaisti, bet deemschehl dauds irr tahdu, kas fajanz brihwe-stibu ar pasfchu patisichanu; winni dohma, ka ne essoht wairs ne no weena jabihstahs, warroht dar-riht kas pascheem patihl! Tapeh; arri fainneekem taggad leelu leelais gruhtums ar gahjeem. Kad schee winneem teiz weenu wahrdu, tad winni mahl desmit atteikt prettim. Gesitt schee winneem ween-reis, nu lai tad til fataisfahs us peezeem, fescheem sitteeneem, ko dabbuhs prettim; jeb gahje's skrej-pee pagasta teefas suhdseht. Ta eet taggad fain-neekem ar gahjeem! Ta waina, kapeh; tas ta no-teel irr daudsreis ka, ka gahjei aismirst kas 1 Beht.

gr. 2, 18 p. stahw rakstih's. Bet kad zittam fain-neekam, un ka es sinu minnetam Fr. S., ar sawu faini ta ne eet, bet gahjei no winna bihtahs, winnu gohda un mihsa, tad ir daschuris warrebuh't irr fainneeku waina, kas ne proht ar gahjeem ta dsihwoht, ka peenahfahs. Fr. S. mahjas rahdahs, ka tur pawiffam sawads gars walda; jo fainneeks pawehl ar lehnibu, un gahjei klausu ar mihlestibu; tur gahje's ne nahf fainneekam nekad ar rupjibu prettim, zil dauds masal wehl ar dusmibu. Bet nu gribbeseet dsirdeht to skunsti, ka Fr. S. ar sawu faini ta isdsihwo, ka peenahfahs. Stahstichu tuhda. — Ta pirma leeta, zaur ko Fr. S. sawu faini us wahrda paklausigu daru, irr ta: „Ittin ka juhs gribbeet, ka zitteem laudim jum's buhs dar-riht, tapat arridsan darreet juhs winneem. (Matt. 7, 12). Kas zittam gribb pawehleht, tam pascham wajag mahzeht paklausiht. Kad D..... drau-dse woi no teefas jeb basnizas puffes kahda leeta kohp pawehleta, tad Fr. S. irr tas pirmas, kas to isdarra bes kahdas prettim-runnaschonas. Ta-peh; winna kalpi winnam arri us wahrda paklausu; jo tas wez Juhdu lilkums „ka tu mannim,“ jeb arri zitteem, „ta es temim,“ peelihp labpraht arri krihtigam zilwekam. Kad kalpi arweenu dsird, ka fainneeki suhdfahs par sawu waldisichanu, un warrebuh't wehl reds, ka winni tai prettim turrah's un ne paklausu, tad arri kalpeem drihs praht'a nahf, fainneekam wairs zellu ne greeft. — Ta ohtra leeta zaur ko Fr. S. sawu faini paklausigu daru, irr ta: „Kalpam peenahfahs moise, pahmahzichana un darbs.“ Sibr. 33, 24. Sainneekam wajag mihlestibu turreht prett sawu gahjeju un winna lohni ihstena laika rikhtigi atdoht, ta, ka gahje's par sawu fainneeku nekad ne warr suhdsetees. Kad gahjejam sawu peenahlamu teefu wajag isdabbuh't no fainneeka zaur pagasta teefu, tad naw brih-nums, ka fainneekam atkal wajaga sawus gahje-jus paklausigus darriht zaur pagasta teefu. Doh-di sawam gahjejam to peenahlamu teefu zil labbu til warri, tad warri atkal no winna pagehrecht lab-bus darbus un paklausichanu. Gahjeju ne wai-jaga iktatras masas pahrskattisichanas dehl lammah't un fehstih; bet ja taws kalps irr nebehduceks un prettineeks, tad usleez winnam peh; Sibraka wahr-

da jo grubtus pinneklus. (Sih. 33, 28). — Ta trescha leeta, tapehz Jr. S. kalpi winnu gohda un mihlo, irr ta: Jr. S. ne tur tahdu draudsihu ar saweem gabjeem, fur gabjejs wianam warretu kahdu rupju wahrdu teift; t. i., kad fainneeks ar gabjeem sehsh kohpã woi schenki jeb frohgã, pee fahrschu galda jeb brandwihna blaschkes. Schinni draudsihã abbi irr weenadi, kaspam tahda pat teefa, kã fainneekam; tapehz kad fainneekam galwa eefilluse un mutte wahrdu ismett, kas gabjeem ne patihk, tad gabjejs atkal dohd fainneekam lammaschanas wahrdu dsirdeht, zil til useet, un kahdureis wehl fasilda auhsis. Nu warr dohmaht kahdas bailes un kahdu kaimu gabjejs pehzak turrehs prett sawu fainneeku. Schihs trihs leetas, kurras es no gohdiga Jr. S. noflattijees, jumã mihli fainneeki, isstahstiju kã derrigu padohmu. Kas pehz tahm diwi pirmahm leetahm darra un no tahs treschas fargahs, tas pateesi topã zeemã un gohdã turrehts no saweem gabjeem, un schee winnu mihlohs un tam labpraht paklausihã. J. R.

Salzbrunnẽ, 25. Juhni (7. Juhli) 1860.

* Mihli Awischi lassitaji! *

Te nu jaw esnu 10 deenas, bet tikkai retti us kahda pujs stundianu mihlo faultiti dabbujã redseht; jo irr un paleel apmahzees laiks, lihst un pubsch til auksts wehshch, kã pee mums Aprika mehnese. 3 deenas listis no weetas un til schodeen druszim fahl slaidrotees. Tomehr wehl buhs slifts laiks, jo leeli kalni zeywiri uslikkuschi, kã schẽ laudisã falka, kad balti-pelleki debbeschi un mabkoni gull un stahw us pascha kalna galla, un kã isstatahs itt kã kalns kuhpetu ar leeceem dubmeem. Jo tẽ wissapfahrt irr kalni 2 ir 3 tubst. pehdu augsti un tablaki irr 5 tubst. pehdu augstis Schneekoppes kalns. Kursemmẽ patã angstalais kalns tikkai 5—6 simts pehdu. Salzbrunnẽ irr zeems, kahdas 4 werstes garsh itt schaurã dñikã eeljisã leelu kalnu starpã; til schaurã eeljisã, ka tee namiti abbãs zella puffedis stahw pee pascheem kalneem. Salku: Salzbrunnẽ irr zeems, — tomehr ne tizzi ka schi zeemã tahdas ehlas, kã kahdã Weischi zeemã jeb pilfatã, nedsi arri kã muhsu jenneefu mahjãs jeb masõs pilfatõs. Nẽ! tahdus naminus tẽ un arri zittõs zeemõs ne redsefi — bet tẽ itt wissi namiti irr muhretti no keege-

seem, 2 ir 3 tabshu augsti, balti witteti un smukli taititi. Zelgawã naw dauts tahdu naminu. Pee wisseem nammeem un garẽ bruggetu zella irr leeli kirschu, humbern, pluhmu kohli un abbeles, kas anglu pilni. Tapã arri, fur ween braufusch, schoffejas abbãs puffedis irr anglu pilni kirschu (keiberu) kohli, zitti til wezzi un resni kã mehrena egle; arri til kirschu resnus bumberu kohlus un abbeles nekur Kursemmẽ ne esnu redsejis. Pee Salzbrunnẽs itt turw klapt irr masõ zeems Weissteine, fur tikkai jenneeki un kalnu razzeji mahjo, bet irr schinnã zeemã irr 2 tabshu muhretti itt smukli namiti. Es tẽ mahjeju kahdu wersti no wesselibas awota un kahdas 3—4 werstes no Luttern un Kattolu basinjahm, kas zeema obrã gallã. Tẽ manim parleefam smukka statischauays, jo wissapfahrt augsti kalni, smuklas ehlas dahrsu saltimõs un augligas druwãs, lohiti ruhpiigi kohptas. Appalsch manneem lohgeem obrã puffedis zellam irr ehlas un bedre, fur kalnu razzeji eeset jemmẽ un kalnõs un isnahk ar iszirstahm afimim ohglehẽm. Tẽ strabda kahdi 50 kalnu razzeji un wissu deemu tẽ atnahk leeli un masõ puhmanni, kas neum un aisdwehd isstaklas afimim ohgles us Eisenbahni Freiburgã (1 juhdi no schejenes). Tohs leelus Pruhshu puhmannu rattus un sirgus eeset redsejuschi. Tee schẽ atnahk ar 3 ir 2 sirgeem. Bet ne ween tahdi, — bet arri dauts puhmanni ar leeceem ratteem atbrauz tikkai ar weenu leelu sirgu pee dihlsteles eejuhgti, jeb arri eejuhgusch 1 sirgu un 1 wehrsi jeb gohwi pee leeceem peelahdteem ratteem. Abbi eet sohlam un wehl brangi. Ar braufscham un wefchanu tẽ eet itt sawadi. Jaw Berlinẽ esnu isbribnõsees par puhmannẽem, — kahdeem 1500, kas pa eelahm brauz. Teem irr smuklas kareetes, fur 4 zilw. brangi warr sehdeht, bet til ne wisseem tikkai weens weenigs sirgus ilsfes eejuhgtis. Tad wehl pulks tahdu puhmannu, to saw Omnibus, leela garra kareete ar 2 sirgeem, fur eefschã un arri augscham us rattu juintã 20 lihdi 30 zilweli faheshstahs un brauz sawe wissu pilfatu, woi arri kahdu pujs juhdi jeb juhdi us laukeem, kahdã listes weeta ar scheem zilwekem. Bronzejam tikkai 9 kapeiki jamalsa. Tad nu 2 sirgeem jawell 20—30 zilweli! Eet pamas, bet labbi un kã wissu deemu schurp un turp. Teefcham jabrihnojahs kad reds, zil tẽ usstranj jeb dohd wiltt weenam sirgam jeb lohpan; — bet arri nelad ne esnu redsejis, ka kahds puhmannis jeb bronzejs aplam streem; eet pilnõs sohlos jeb masõs rickshõs; sirgi leeli un labbi turreti, tadehl braufschana wefchãgan. Tẽ nu Salzbrunnẽ, fur garẽ mannahm darwin weenumehr brauz, arri deefgam puhmannu un lungu brauz, un irr itt smuklas kareetes, fur 4 zilw. sehd eefschã, bet tikkai retti 2 sirgi eejuhgti. Til ne wisseem irr weens weenigs smuks sirgus ne ilsfes, bet pee dihlsteles peejuhgtis, un ar to sinu itt labbi pa lee-

*) Tapehz kã muhsu Awischi lappã maj rubnes irr, sawe zee-niga Scholza mahzilaja rakiti var Wahzjemmes budschanu — Wainzas un Wiffionens sinu lappã eelitti, kã irr jaw schõ reis notizis. — 10.

leem kalneem braukt. Tē ne ween jahj un brauz ar ehseka lohysneem, kas pelleki kà pelle un tik leeli kà 2 gaddu telšch, ar aplam leelabm sīrgu aušim, sīrgu kahjam un gohwju ašl, bet sīpri, leelu nastu nefs un arri labbi wefk. Bes tam tē arri wiffadu prezzi wedd ar funneem. Kattōs rattōs ar tabdu fflasti, kur kahdus 6—8 puhru rudšu warrī eelikt, eejuhgiti dibksteles weenā puffē 1—2, retti 3 sunni, mehrent leeli, kà prahwi lohju sunni, kas ne apnikkufchi un issteepufchees, mebli garri islahruschi, wefk. Dibksteles ohtrā puffē wefk kahds wezs wihrels jeb seewischkis, ja wešums itt leels, pakkakā wehl stumm kahds wezs seewischkis jeb sehns, un mannim teize, kà ifkatram sunnam tikpat dauds effoht jawell, zil pilnigs wihrs welsobi! Ar funneem ne ween tē, bet ir Berlinē pa eelabm wedd weenu un freimu un wiffadu masu prezzi us sīrgu, un gohdigee sunni walte prezzi rattōs, kamehr seewischkis nanmā eegahjis andelejabs. Tē iddeenās redsu, kà us tabdeem ratteem ar 2 funneem ussranj kahdus 12 puhrus afimim ohglu, kas smaggas deesgan. Arri gohwei usleek warrubht ohtr reis tik leelu wešumu, ne kà muhsu semweeku sīrgam. Bet suni, kà tē gohws arri leelaka un prahwaka ne kà muhsu semweeku sīrdstafch. Tē laudis tabdu sīrgeli apfmeetu. Ar laudim esmu isrunnajeēs wiffadi un nu tā warru stabstīht: 4—6 gaddu wezs darba-sīrgs maksa 100 dahlderu, puhmannu sīrgs 130—150 dahld., arams un brauzams wehstis, kò apfall kà sīrgu, 40—50 dahld., labba flauzama gohws, ar kò arri brauz un arr, 50—70 dahld., masaka weena gohws 30—40 dahlderī, telšch 1 neddelu wezs 3—4 dahld., 1 gaddu wezza wahja zuhka 10—16 dahld., barrota zuhka 20—35 dahlderī,

wista 30 kapeiki, labs zablīs 15 kap., 1 mahrz. sweesta 20—27 kap., 1 birkaws seena pufstrescha dahlderu. Turvrettim deenas alga masaka ne kà pee mums, jo plabwejam, lauku strahdneekam jeb darba wihram pakchā leelakā darba laikā waffar wairat ne dohd, ne kà 30 kapeiku, ihfakās deenas 3 kapeiku par ifkatru stundu, seewischkeem puffi, jebfchu seewischkus tē peesitpra darba wiffu deenu nanmōs jeb laukōs reds. Salzbrunnēs zeen. mahzitajs Bosz mannim tezis, kà pee teem baggateem semneekem, kas ar afimim oagku wešchanu tē leelu naidu pelu, wihrischki mas strah ajoht, labprahf schenkēs sehdoht, laiku un naidu tebrejoht, bet seewischkeem jayublejahs ar gruhsteem darbeem. Seewischki un behrni eet bassahm kahjam un tiklai fwehtdeenās apgehbrj kurpes.

Zuhfu draugs

Schulz.

Kalkes un pelu lammatas (flasdi).

Diwi kalkes wille pelu lammatas un gruhde ugguni, lai tahs fadegtu. Spihsmanne to redsedama jautaja: „Kapehž juhs tahs lammatas fadedsinajeet?“ Kalkes athildeja: „Muhsu sirdis to ilgaki ne warr pazeest, kà lammatas pelles tik neschehligi mohza un apstitt.“ Tā dauds zilweki schehligi un labstirdigi leelahs, lai warretu zittus jo labbaki aplaupiht un plehst. Ar juhs neschehligas kalku sirdis!

B—g—nn.

Rabbibas un prezju sīrgus Rihgā tai 26. Zuhli un Leepajā tai 16. Zuhli 1860 gaddā.

M a l f a j a p a r:	Rihgā.		Leepajā.		M a l f a j a p a r:	Rihgā.		Leepajā.	
	R.	S.	R.	S.		R.	S.	R.	S.
1/3 Tschetw. (1 puhru) rudšu 170 libds	1	80	1	90	1/2 puddu (20 mahrz.) dšelles	1	10	1	10
1/3 " (1 ") sweeschu 430 —	4	50	3	50	1/2 " (20 ") tabaka	1	25	1	30
1/3 " (1 ") weeschu 150 —	1	60	1	70	1/2 " (20 ") schlibtu appianu	2	50	2	—
1/3 " (1 ") aušu . 120 —	1	30	1	15	1/2 " (20 ") schab. zuhfu galk.	2	50	2	20
1/3 " (1 ") sīrau 150 —	2	—	2	—	1/2 " (20 ") frohna linnu	2	40	2	—
1/3 " (1 ") rupju rudšu wilt.	1	70	1	85	1/2 " (20 ") brakka linnu	1	45	1	20
1/3 " (1 ") kihdelet.	2	45	2	70	1 muzzu linnu sehllu . . 5,00 libds	6	—	5	—
1/3 " (1 ") " sweeschu wilt.	4	10	3	50	1 " sīku . . . 9,00 —	9	50	8	50
1/3 " (1 ") weeschu pūtraim.	2	50	—	—	10 puddu sarkanas fahs . . .	4	80	4	60
10 puddu (1 birkawu) seena . 325 —	3	50	2	—	10 " baltas rupjas fahs . . .	4	80	4	60
1/2 " (20 mahrz.) sweesta 340 —	3	70	3	—	10 " " smaltas " . . .	4	80	4	60

B r i h w d r i k k e h t.

No juhrmasas-gubernementā augstās waldischanas puffes: Collegienrath G. Blaesē, Senfor. Jelgawā, tai 19. Zuhli 1860.

Missiones sinnaš.

Nr. 15. 1860.

Uwischu

30ta Nra.

peelikkums.

Jelšč žaur missiones darbu.

Salzbrunnē, 30tā Juhņi 1860.

II. No missiones planjama.

A. Uwrilā.

(Skattees Nr. 14.)

3) Uwrilas deenas widdus juhmalla. Tē Kapstattē gandrībš wiffas missiones beedribas jukst-
jukstam sawus missionarus turra, kas ar leelu weenprah-
tibu strahda eelšč Deewa wihna kalna, un paganu laus-
dis tē tā spēeschahs un dšennahs pee fw. kristibas, kā, ja
wiffur peenemtu, dribs paganu tur wairš ne buhtu; bet
missionareem ar apdohnu jafarga fwehta kristiba, jo
fenn braktu-draudses missionari strahda un teem wafneefš
baagatu fwehtibu; teem tur irr 9 staziones un 6 tuhšt. 600
dwehseles kobjpamas. Wehl wairal us seemela pufši pee
Dtentotteem, Drlam, Herero un Namakwa
laudim Reines missiones beedriba strahda eelšč 20 stazije-
nehm ar 70 strahdneeleem. 1852trā gaddā tē irr basuizu
uskubwejuschi (Workefere) no Dahwanahm, ko paganu
kristiti ween famettusch. Tā teem Reines missionareem
tē arr augki rahdabs, jo lihds 15 tuhšt. dwehseles tee tē
kobjj un kahdi 5 tuhšt. jaw irr kristiti; bet tas irr mafs
pulšinsch, jo 30 gaddus tē jaw strahda, un tas leelakais
puls ir parleeku kuhtrš pee atgreeschanas un ne gribb
atstah no fawas paganislas buhšchanas un labbal miho
no laupšchanas un jaltēs ne kā no rohšas darbeem dšh-
woht. Pee Kappereem, kas wairal us rihta-pufši
dšhwo, missiones darbs no teem brihw-seemee-
seem, kas tai prettineeli irraid, tohp lawehts. Tē
strahda arr Londones miš. beedr. ar 20 strahdn.
Weens wezs waldineeks no Bailapi tautas, kas sawu
dwehseel ar daudš affinim irr apgruhstinajis, nu irr ap-
sohljjees: „Es tam Kungam Jesum Kristum mettischohs
ap kahjam.“ Berlines miš. beedr. tē arr strahda ar
1 Amissionareem eelšč 9 stazionehm ar pastahwigu prah-
tu Tai irr tē draudses ar 1 tuhšt. lohzeleem.

Gr.

(Turplikam wairal.)

Mihli Uwischu lassitaji!

Diwi deenas leetus druzin bij awstabwees, bet nu jaw
atkal 4 deenas ar leelu lihšchann lihst no weetas, tā ka
masa Salzas uppite jaw ispluhduse fchahšdama un
krahšdama nahš no augstu kalnu eeleijahm itt dšeltena
un dublu pilna. Landis brehž, ka seens fapuhst un
meeschi nihšt dšeltenti palikusch. Leelu uppu peemahjo-
taji bihtabs no leeleem pluddeem, kas tabdā laikā schin-
nis femēs abtri zekšabs un tad leelu pobštu darra, jo
no leeleem kalneem uhdeni fskreen par daudš abtri up-
pēs un leeluppēs un tad labbi ne eet. Tāpat arri brehž
un waid tas leelais pulšs limgu, kas no semmu semnehm,
arri no Amerikas, tē atnahšusch dšert no wesselibas awo-
ta. Labprah eetu us zittu awotu, bet tāwat lihstoht ir
zittās semnēs. Tai Deews dohd, ka mihkā tehwo-se-
mē buhtu labbaks laifs. No Wihnes rakša, ka tur un
Unguru semmē jaw rudšus plahwusch, kas labbi aug-
sch, bet bihtabs, ka ne warreschoht fawest un ka ne
isdihšt gubbās (tupfesohs). — Swehtdeen biju beh-
rēs. Glabbaja kalnuzazeju wirfneetu (Steiger), kas
tai nammā blaklam bij miris. Smulkā fabrkā gul-
leja mirons kalnu-razzeju mundeerinkā. Preešč dur-
win ahra stahweja 30 ffohšas behrni un 12 ffohšas mei-
tinās ar ffohlmeisteri un 10 kalnu-razzejeem, kas ar
tanrehm un drumetehm pubte to meldian, ko ffohšas
behrni dšeedaja. Dšeedaja kahdu stundu, famehr nam-
mā wišs bij fataishts. Rahds simts kalnu-razzeju stah-
weja 2 rindēs lihds wat leeljeklam, wišs mundeer-
rindš. Winnu mundeerinsch (bilkes un kamsoble) irr
no melnās fualkas wadmallas, un no kalla lihds pufš
wirsohskai larrahs krahg, gandrībš kā mehtelim; pee
plezjeem 2 masti wišina ahmurischi krustam listi, pee
ohtras krahgas, kas stahwu pee kalla, irr selta tresses.
Pallalā us pašču palkaku teem melnš ihšs abdas
preeščahs, apants ar abdas melnu johstu un wišina
leelu fprahdš ar Pruhšču ehrgli us wehdera. Galwā
teem melnās abdas appakā zepure, kā wezšs laifšs
saldateem bijis, ar selta tressehm wišapfahrt un ar leelu
pufški no galka fwalwahm. Muslanteem irr farkans
pufškis. Kamsoblei irr 3 rindēs fpošču kobjpu un

arri knophes us veedurkneem. Sahnis karrabs ihfs soh-
 bins. Tà winni itt jawadi, bet fmułki isřfattaħs. —
 Paħtarus noflaitiřuřhi, saħru uszehle us lihka behri,
 kas ar fmułku lihku dełki bij (ar selta trefseħm un
 raksteem isgrefnotu) aplabta, un un gahje pařħa preeł-
 řħa sfoħlas behrus un nesse puřsemelnas saħrtas krusa
 řabbu, Pestitaja řudr. bildi un melnu karrogu; tad gahje
 wiřfi sfoħlas behri un muřfanti gan dfebadami gan at-
 kal puřđami. Saħru nesse 10 kalnu-rażzeji, un tad bij
 isneřřuřhi zaur to diwlahřtigu riadi, tad wiřfi kalnu-
 rażzeji pahreem gahje saħrlam pařkal. Tà řhi garra
 rinde nogahje no augřta kalua un weł 3 werřes pa
 Sałzbrunnas esu to noneře pee Lutteru bařnizas, fur
 mahřitajs behreenekus řagaidiřis mirruřħu řappà liķe
 aprakt, ihř Deewu luhřis, muřřu Tehus un řweħti-
 řħanas waħrdus řkaitiřis. Tad wiřfi behreeneķi eegahje
 bařniza (puřřten triřs peħ puřřdeenas) un nu mahřitajs
 us řanzeli uslahřis teize ihpařħu lihka řpreddiki un no-
 turreja weł ihřu Deewa kalpořħanu. Tà Waħřemne
 darroħt. Pařpreełř lihki glabba řappà, tad behreeneķi
 eet bařniza un klanřahs ihpařħu řpreddiki, — ĵateiřoħt
 allasħ weenu řundu garru lihku řpreddiki). Bes tam
 mirruřħus ne glabħoħt. Wař řaprař, řahđs greħis
 darħs ar mirruřħeem tē mahřitajam, ĵa tam leela dra-
 dse. Tapat arri pahrus řifřai bařniza un ne 2 ĵeb 3
 pahrus us řeiř laulařoħt, bet pa weenam un pee ifřata
 ihpařħa lihđřba mahřitajam eřoħt řařalka. Waħřitaji
 Waħřemne us řanzees arri ne tur nelahđu papihru
 ĵeb rakřitu řpreddiki, bet teiz no galwas. To wats eř
 un redseis 2 bařnizas Berlinē, un isgahřuřħa řweħt-
 deenā arri řħe, fur awota leelā řřabā Deewa kalpořħa-
 nu turreja řweřħs mahřitajs, kas arri tē to uħdeni nab-
 zis dřert, — (tē taggad eřřam řahđi 18 mahřitaji un 2
 Superdenti no wiřřabam řemneħm atnahřuřhi). Ber-
 linē Dohmes bařniza dabbuř dřřdeħt pařħa řehniua
 piłs mahřitaju un General-Superdentu, tomeħ mannim
 daudħ wairaf pařizis un pee řřđs řehrees řas řpreddiki,
 řo řahđā masā bařniza Berlinē aħřpřřatā teize oħřs
 General-Superdente Wiđřřel. řħo řpreddiki muřřħam
 ne peemirřřħu. Tē bij řo klawitees un mahřitees un
 nopuřřtees. Tahđu weł ne biřu dřřdeis. Berlinē
 gan ir řahđas 40 bařnizas, bet nelahđas ihři leelas
 nedř loħti řmułkas. Dohmes bařniza naw ĵařħa un
 masala pař řelgawas Waħřu bařnizun, nedř arri řmułka.
 Bet preełřħ altara řahw no balta marmora almiua is-
 řizřti tee 4 řw. Ewangelinnu řařřitaji Matteus, Mar-
 kus, Lubřas un řahnis, us řureu řalwahm ir řa
 Lee la marmora bħoħda, fur heħrus řřiti. Tas mař-
 řařoħt 10 tubřř. Daħłderu un řif řmułki taiřřis, řa ne
 waar beigt řřatitees. Pař řehniuřħu no wiřřleelaka
 meřřera to řizis taiřřit. Tà ĵanna Werdera bařniza gan
 ir řeelaka, řmułkaka un ĵařħa, arri řeħtera bařniza
 no aħřpuřřes loħti řmułka un greřua, bet eelřpuřřē
 mannim ihři ne pařře, un naw řeelaka pař muřřu řat-
 weeřħu bařnizun. — Potsdamē, 4 ĵuhđes no Berlinē,

fur ar Eisenbahni pař triřsweerendel řundas nořřehřam
 un apuħřořuřhi wiřřas řehniua piłis un daħřřs,
 mannim loħti pařře leela wezza Ĵaruiřones (wař-
 řħa řehniua) bařniza. Zeelais altaris no řarlana vo-
 řibreta almiua itt řřunřtigi taiřřis un isřoħteħs; pee
 pařħa altara peetařřita leela řanzele no balta poliřreita
 marmora almiua, loħti řřunřtigi, greřni un řmułki taiř-
 řita. Uppařřħ altara, masā tumsħa melnā řřabā řahw
 diwi leeli řaħři, řřuřřħu leela řehniua Ĵriřřħa II.
 řħi augřti řlaweta un teizama walđineelaka řaħřs,
 no melnabm dřelřes plaħteħm bes itt nelahđeem raksteem un
 nelahđa greřnuma — un bħaklam winna řehwa, řehniua
 Wiłłuma, leelais loħti isgrefnoħs řaħřs. Pee řħi
 „wezza Ĵriřřħa,“ řa řařħu miħřeřřba winni bij
 eelřankuři, ĵaw daudħ tubřřořhi řawu řehwureiři noflaiti-
 řiřħi un tee leelake walđineelaka, řehniua un řeiferi
 řahweřuřhi un řřđs-gohđu řħim leelam řehniua de-
 wuřhi, kas no řaweem leelēem řarra — un teiza-
 meem walđiřħanas-darbeem tē duřř řahđā pařemniřā,
 itt ne buħt ne-isgrefnotā weerā un řaħřā. Ařřaras ařřis
 un řweħřas doħmās isgahřam no řehniua řapceem us
 leelo piłi, fur řais řřabās, fur řħis řriřřis dřřwoř-
 řis un řřabđajis, weł taggad wiřřas winna leelas řa
 řahw, řa winřħ dřřweřoħt řahs turreis, ĵeřřħu un
 ĵaw wairaf řa 70 gaddi, řa nomirřis. Pař řahm lee-
 lahđm řřabahm un řaħteħm ar řellu, daħřgahm biłdeħm
 un wiřřadu leelu ĵagatibun isgrefnotahm, řo řehniua
 3 piłes redseisħi, pař neweenu ne řahřřiřim, ĵo apuħřiř
 řahđu greřnumu un ĵagatibun redseħt, řifřai peemirru-
 řħu řħarłottenhofes itt maso piłi, fur řifřai itt masas
 řřabas, bes řahđa leela greřnuma itt řauķi puřřħotas,
 un fur pařři řehniueene iłdeenas atnahř atpuħřtees un
 duřřeħt, řad apuħřeese řo leelu řahřti, greřnumu un aug-
 řtu buřřħanu, řas řahđeem leelēem walđineelēem řaħu-
 da řant ir negriłbedameem. Pee řħis masas piłs ir
 leelais daħřřs, řo řah řořħu daħřřu un řahđu řitřu gan
 ne dabbuřħu redseħt, ĵo tē ir ne-isřřaitams pułřs řeħ-
 řħu řořku, pařħu řařħu wiřři piłnos řeedos, un řitř pař
 řitřu řauķas un ar řitřadu luleeru. Tē pařeř ĵaħriřno-
 ĵahs un ĵařreeĵaħs no wiřřas řřđs. Wezza řehniua
 Ĵriřřħa daħřřs pee řařřuřis piłs (řħo piłi ne dabbu-
 ĵam eelřħa redieħt, ĵo tur pař řehniuřħu mahřořa un
 to břiđħi bij loħti řřims), loħti leelais, řmułks, wiřřadu
 řřunřtes leelu piłs un ir řo řřatitees un břiħnotees, řa
 weetu weetās gan no řemmes, gan no wiřřadahm řřun-
 řřigahm eħřahm ĵeb almiua biłdeħm isnahř un řewerđ
 uħdens un řunřtubřřořħas piłitees isřħliłđis nořřit
 řemne. Pařħa daħřřa wiđđu ir mořs oppařřħ dıħķis
 no řitřa almiua taiřřis un leelā řiņki wiřřaplaħř řahw
 leelas itt řřunřřigas bides no balta almiua isřřilřas;
 bet no dıħka pařħa wiđđus isřħħahs ar ne-isřřeřam
 řeħřu uħdens řahs, usřahř ĵařnahđams ĵařřa 117
 peħđas augřti (ĵandriř 20 ařřis) un tad atloħřřeese
 atpařřal, puřředams, isřħliłđis un no weřja řa miřlas
 leetus dřřis atkal nořřit dıħķe ĵeb no weřja toħp řahřali

dsihts. Saule tobrihdi usspihdeja un isflattijahs itt ka spohschi dimanti pa miljoneem nobirtu semme. Ta schis maktigais Springbrunnens no leelas dampmaschines, kas stahw tablu fahda leela ehla, dsihts, tapat ir wiffi tee zitti masakee un sawadi flunstes uhdeni, darbojahs wiffu fwehdeem un darbu deenas no pulstien 3 pehz puffsdeenas libds wehlam walfaram, un nekad ne truhstf lauschu, kas nahf flattitees.

Bet lai nu scho reiff peeteel stahstocht. Ja-ect dsert pee awota. Tad dsihwojett wesseli. Lai Deewo Kungo juhs wiffus baggati fwehti.

Salzbrunné, 3sché Jubl 1860.

Gau brihnojuschees, ka Kehntaem til dauds uhdens un til dauds spehla to 117 pehdas augsti gaisa dsiht! Bet redsi zil tam Kehntam un Kungam wiffu lungu irr spehla un uhdena, ka nu jaw 7 deenas un nastis libst bes mittefchanahs, 3 deenas itt ne buht lectus naw apstahjees un wehl nemas ne grihb flaidrotees. Diwi deenas jaw ne warrejusché no istabas isect ahra un wesseltbas uhdens jadsert istaba. Salzas uppite, kas tiffai tabda uhdens rennite un no leeleem kalneem nahldama lohri ahtri fscreen un tadeht allasch itt mas uhdena irr sché uppité, — taggad jaw to fchanro eeleju ta appluddinajuse, ka ehdeem ne warr atuefi no ta gastrufsché, kas pee mums teescham prettim ohira uppites puffed. Ehdeens nu janefs no zitta traakteera, kahdu weeffi tablaft. Ar tabdu leelu wiffi preefi un awota labbums taggad pagallam. Semme ta ismirkufe, ka uhdens jaw isfuhjees zane 5—6 affu (woi waitral) dsillu semmes labrtu un kalnu-razzeju gangi un bobres ta uhdens pilnas, ka ja-isnahl ahra un wairs ne warr stahdabte kalnu eefschas. Nabbaga kalnu-razzeji, kas par sawu grubtu darbu tiffai 30 kap. deenas algas pelu, — brech un winnu seewas raud, ka nu bes malfes palifsché, jo salka, ka pahrs neddetu wihti appalsch semmes ne warrefchoht strahdaht uhdena labbad un tadeht ka bihstahs, ka ne sagahstahs tee gangi kalnu eefsché. Zittu pelnu scheem nabbaga wihtreem ne effoht! Turprettim scheem wihtreem effoht allasch pulks bebrnu, 6, 8 ir 12 behrni; ta stahsta mans namna tehws. To warr fapraft arri no tam, ka schiini Salzbrunnens zeema irr 4 leeli lauschu-sfoblas namni, ar kahdeem 800 sfoblas-behrneem. Manneem lohgeem prettim irr leels muhrechts 2 tabfchu sfoblas namn, kur weenam weenigam sfoblmeisteram 198 behrni jamahza. Ohtra zeema galla wehl leelata sfobla 2 sfoblmeisterem 400 behrni jastohle, wehl irr 2 masakas, bet illatra waitral ta 100 behrnu. Sfoblmeisterem itt smuffas sfobas, tee dabdu afminu ohles un malku, no illatra behrna 3 kapeiku par neddetu un us fwehtkeem wehl dabwanas no behrnu wezzaleem. Sfoblmeisteri irr brangi mahjiti un stipri sfobleti wihti. Zeema mahjitajs irr winnu waldineeks un nahf sfoblas raudsiht. Ta ka saifs buhs flaidrojees, gribbu eet sfoblu apluhloht. Ja buhschu fo mahjjees, tad saweem mihtkeem drangeem to jaw ne fleppfchu.

Salzbrunné, 4ta Jubl.

Walfar lectus apstahjahs un nu gabju raudsiht uppiti. Zil wiana brihnum ahtri aug un friht. Puffs stundas laika 2 pehdas atkal bij angufe un 2 nammi ta uhdens pilni palifflusché, ka lohpeem un zilwekeem bij ja-eetaifahs ohtra nomma. Bet schorih uhdens jaw ta nofrittis, ka tiffai weetahm wehl pahrluhduse. Scho-deen kungi pee awota jaw stahstija par pluddu stanahm, kas effoht atnahfuschas. Tapat kahdu juhdsi no mums Waldenburgas pahrlufu pilfata eelas effoht appluddinat, tapat Altwasseré, kur arri wesselibas awohis. Eisenbahne, kas no Waldenburgas eet us Freiburgu no pluddeem weetahm effoht pohstia, leela Deres uppe leelu stahdi padarrijuse un Breslawas pilfata (ar 120 tuhst. zilwekeem) brauzoht ar laiwahm. Wiffuwaitral Behmeru kalnós pulks mahju no uhdens effoht pohstias. Ta stahsta. Awisès saffis woi buhs teefa. Atkal libst!

Salzbrunné, 5ta Jubl 1860.

Tiffo labdas 5—6 deenas ispreezajuschees par fantsu siltu laiku, te maktigs pehrkons, kas schinnis kalnós neganti isplohsjees un til ahtri ne beidsahs, ka muhsu semmes klajumós, atkal lectus laiku atwaddijis. No leeleem kalneem pehrkons ahtri ne warr isfkuht ahra, jo smaggee pehrkone debbeschi semmi eet un kalnu gallós peekehrufschées paseel un tad breefmigi sperr. Tadeht te Salzbrunné un arri zittós zeemós til ne illatra namma, ir semneeku namnu juntu wirfu irr sibbeni fargis jeb sibbeni waddons (Blitzableiter), prohri dielles fargis ar apseltitu spizzi, un no schihs eet pahri pirfitu platts un itt plahns dselles steenis pahri wiffu juntu un garr namna seenu teescham semme eefsché. Schi apseltitu spizze un peewelt pehz sawa-dabbas spehla to sibbeni, kas namna gribbetu eespeert un ta dselle sibbeni wadda garr juntu un namnu semme eefsché un ta namnu pahfarga no degfchanas. Pilsatós tabdu sibbeni fargis jeb waddonus pee leeleem namneem gau buhfeet redsejusché. Te schihs warr redseht weetu weetas. Tee pluddi, kas schinnis deenas us scho pussi bihusché, gau wiffadu stahdi padarrijusché, bet paldees Deewam scho reiff leelu pohstiu naw darrijusché, laudis atkal preezigi un darbojahs schinnis deenas ar scena wefchanu. Tee irr maktigi, leeli, garel wessumi, fo te wedd ar diwi wehrscheem. Ne sinu spreeft zil birkawu tahdam wessumam; tizzu kahdi 8 birkawi jaw buhs. Ar teem nahf no leeleem kalneem wehrsché pamas un prohligi; wessumu tur atspehrufschées, bet pee ratteem arri irr dselles fstruhwe; kad to pa kalna brauzoht fstruhwe, tad schi fstruhwe pee pallat-ritteneem (daschlafert arri pee preefsch-ritteneem) til zeeti peespeesch sohla gabhalu, ka ritteni tiffai ar leelu berfchanu pee ta sohla berfamees, warr grohsitees un rattus ta sawalda, ka ratti no kalna brauzoht ne warr aplam fscreen. Te muhsu kalnós pee itt wiffkeem leeleem un maseem ratteem, fareetehm, ir maseem wahgifeem, fo sunni well, irr tahdas fstruhwes pallata, jeb pee pascha kutschera buffa. Schinnis

deenas brauzam us Waldenburgas pilfatu, labdas 5 werstes. Leelōs Omnibus rattōs ar 2 strgeem, bij fa-
 sehdufchees eefschā 14 fungi (seemifchki un wihrifchki),
 pee kutschera us buffa wehl 1 fungš. Tad nu pawiffam
 bijam 16 usaugufchi zilweft us 2 strgeem!! Zefsch wai-
 raf kā 2 werstes eet notak pr ett kalnu, weetahm labbi
 stahwu — tad atkal wairaf kā 2 werstes notak no kalna
 us dšikū eeleiju, fur leelu kalnu starpā mafš zeems Alt-
 waffer, ar weffelibas awotu, leelahm pabribku eblahm,
 Eifenbahni, ohgku-razzeju allahm un leeleem nanmeem, fur
 ar dampmafchinehm israktas afminu-obgles un semmes id-
 welk abrā un tuhdał nowadda us Eifenbahni. Zafalka,
 ar bailehm sehdeju leelōs rattōs, bihdamees, ka labbi
 ne ees un firgi ne spehs tabdu leelu garxu, til aplan
 peeokrautu fareeti uswilft; bet gahje labbi, jo firgi lohti
 leeli, šipri un to raddufchi, jo fchis Omnibus eet ildee-
 nas 2 reifes no Breiburgas zaur Salzbrunni us Altwaf-
 feri, labdas 2 juhdes! Zre gau jabribnojahs, zil tē
 strgam jawell. Walfar pee muhsu durwin isrunnajebs
 ar pubmanni, kas afminu-obgles wedde ar divi str-
 geem leelōs rattōs. Prastiju, zil weddoh? 24 muzzas
 (jeb 96 pubru, tas ir 24 birkawu), zil tee ratti swer-
 roht? 34 zentneru; tas ir 8½ birkawu. Tad nu pa
 wiffam teem 2 strgeem bij jawell 32½ birkawu — is-
 katram 16½ birkawu. To ne gribbesti tizzeht; bet teesa,
 jo ir zittus pubmannus esmu jantajis un tee stabsta iā-
 pat. Tabdi ohgku-weddeji ar 3 jeb 2 ir 1, jeb ar 1,
 2 ir 3 funneem tē garx muhsu lohgeem eet weenamehr,
 zauru deenu, libds wehtam walfaram. Eet gau tiffai
 fohlam un pa bruggetu zellu, tomehr pa kalnu kal-
 neem, jo tē nefur naw libdsena weeta. Pa nebruggetu
 fliftu zellu to jaw ne spehtu wis. Zeifschu wehl: us
 augsta kalna manneem lohgeem teefcham prettin, ir leelš
 funks nams, fur arri atnabufchi fungi mahjo. No
 schoffejas tē no-eet mafš schaurš, no uhdens isgraufš zel-
 linfch lauku starpā labdu ½ wersti ar liblumeem prett
 stahwu kalnu, un pubmannis ar funkku fareeti un
 weenu firgu 2 flimmus fungus ildeenas no weffelibas
 awota wefdams tohs uswedd us scho leelu kalnu pa scho
 zellinu, ka redsoht paleef bail, jo bihstahs — firgs ne
 spehs un nu ratti sfrees atpalkal no stahwa kalna, —
 bet eet labbi. Zeifš, tee ir firgu bendos. Tā gau rah-
 dōhs, bet redst, firgi funkft appali un spihd ween —
 teef labbi turrei, šipri barrofi un puzzeft. Tomehr teem
 nefad ne dohd fšaidras aufas, bet allafch 1 dalku ausu
 un 2 dalkas eifcheku (fagreestu salnu). Arri gohwim un
 wehrfcheem dohd eifcheles un feena papillom. Salka-
 ma leeta, kas labbi eedohd, tas labbi arri warr isdoht.
 Woi ir mehš tā darram ar fameem lohpiineem? Vendeht
 dafchš sawu lohpiinu gau mahf, bet woi arri lab-
 ti winnu lohpt? — Waldenburgā, labdu wersti no Alt-

wafferes zeema, ir labdi 4 tubft. zilweft, dšikā fchan-
 rā eeleijā ar leelahm staltahm eblahm. Deen un naft lid-
 dinajahs leeli melni duhmu-debbefchī pabr scho pilfatinu
 un walfarōs warram Salzbrunnes kalnōs redsoht tabs
 leelas ugguns-leefmas, kas labdas 6—8 pehdas augfti
 isfchaujahs abrā no pabribku nammū flurfseneem, kas
 zauru gaddu darbu deen jeb swehtdeen luby ar afminu-
 ohgku duhmeem. Schinni pilfatina bes zitteem pabrib-
 keem wehl ir 3 lohfi leeli pabribki, 1 wehrfchanas, 1
 glahfchu un 1 porz llanes pabribkis. Scho reifi tiffai
 scho porzellanes pabribki effam aplubfojufchi, jo tē wiffu
 deen fo ffattitees. Schinni pabribke taifa no baltas
 semmes, fo atwedd no Meiffenes (Salkau femmē) ar
 Eifenbahni, baltus schlibmus, wiffadas blohdes, krah-
 ses, taffes, flunstiqus traufus, ir pihpes, lohfi lab-
 bus nu snakfus traufus, fo nofubta femmu semmēs, arri
 us Amerifu. Tē strabda 1 tubft. 4 fimts strabduleku
 un pulks dampmafchine. Leelas dampfahgu fudmallas
 fahge tohs dehtus, no furxrem taifa listes jeb ka-
 ftes, fur eepalka tohs traufus, kas ar Eifenbahni tohy
 aifsubtiti un wairaf kā fimts zilweft ar eepalkafchānu
 ween darbojahs. Tabs pabribku eblas ir leelafas ne
 kā muhsu Zalgamas leela pilš. 21 milfu frabfnōs (kas
 nefad ainfai ne paleef) tee traufi tohy dedfinati. Al-
 lasch treschā deenā tohs istuffcho un tuhdał atkal pee-
 krauj pilnus ar dedfinajameem traufkeem. Kabds fimts mah-
 dery sehđ 8 leelās istabās un tohs dahrgus traufus ar
 fmalnu pinfeliti flunstigi mahle, atkal zitrās istabās tee
 flunstes mahlderi, kas mahle ar feltu, un meifteris man-
 nim teize, ka fšmeddelas par 300 dufateem fšaidra feltu
 pahrt isa par pehrwi un to tad usmahle us traufkeem.
 Kad selts par pehrwi pataifšhts, tad tibri melns; kad
 frabfni apselihts traufs isdedfinabts, tad isfkattahs gai-
 fchi dšeltans, bet ne buht spohsch nedš kā selts. Bet nu
 2 leelās istabās sehđ (ifkatrā 50) meitas un ar Ugata af-
 mini un baltu pulweri to apselittu traufa weetu til igi
 trin un berfch, kamehr ta apselitta weeta pa-
 listufe itt spohfcha un nu tā spihd un isfkattahs kā
 selts, fo warri redsoht us apselittahm baltahm taffehm
 jeb pihpehm. Tibri bribnumš, zaur zil istabahm un
 rohlahm ifkatram traufam ja-eet, un zil ruhpiigi il-
 katrs isdarbojahs, pirms labds traufs galtaws preefch
 pahrdohfchanas. Tē warri dabbuht to mafaku krubfti
 par pahri fapefkeem, bet arri labdas flunstigi mahleras
 un feltitas leetas, kas mafsa leelu nauru, bet ir ta wif-
 mafala leeta ir ustizigi taifita. Bet fchoreift jaw kuhš
 deeqan stahstihš. Kad til juns ne apnihtst laffihš.
 Labbu weffelibu juns wehle

Juhfu draugs

Schulz.

B r i w d r i f k e h t.